

8 Νοεμβρίου 2015

Μεταμοσχεύσεις: Η προσπάθεια να οριστεί ο θάνατος (Νίκη Νικολάου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Στη συνέχεια των προβληματισμών για το ζήτημα των Μεταμοσχεύσεων, η μελέτη της θεολόγου Νίκη Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1P2kEJG>), αναφέρεται στη συμβολή του Σεβ. Μητροπολίτη Μεσογαίας κ. Νικολάου στον προσδιορισμό της έλευσης του θανάτου.

Πηγή: wikimediacommons

Ο Μητροπολίτης Μεσογαίας τονίζει ότι πρέπει πρώτα να δοθεί ορισμός για το θάνατο, προτού προχωρήσουμε στην οποιαδήποτε μεταμοσχευτική διαδικασία. Για την επιστήμη ο θάνατος είναι ένα βιολογικό γεγονός και όχι ο χωρισμός της ψυχής από το σώμα όπως πιστεύει η Εκκλησία. Ο θάνατος είναι η καταστροφή της λειτουργικής ακεραιότητας και συνοχής[488]. Ακόμη και αν πεθάνει το όργανο, με μια συσκευή μπορεί να λειτουργήσει, όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις των ανθρώπων που ζουν με τεχνητή καρδιά. Άρα, νεκρός είναι ο άνθρωπος, ο οποίος στερείται τη λειτουργία ενός ή περισσότερων ζωτικών οργάνων. Ο βιολογικός θάνατος «είναι η απώλεια της λειτουργικής συνοχής του σώματος ως οργανισμού»[489].

Ακόμη και μετά το θάνατο, προκύπτει ένα ηθικό ζήτημα: η καύση του σώματος. Πρέπει να τονίσουμε ότι η Εκκλησία είναι εναντίον αυτής της διαδικασίας. Το σώμα πρέπει να το αφήνουμε στα χέρια της φύσης, στη φθορά η οποία γίνεται μέσω του χρόνου και ορισμένων διαδικασιών, οι οποίες το καθιστούν λείψανο. Η φυσική φθορά είναι η πιο ισχυρή υπόμνηση της πτωτικής φύσης του ανθρώπου[490]. Να σημειωθεί ότι το σώμα του κάθε χριστιανού, καθίσταται σώμα του Χριστού μέσω της Θείας Κοινωνίας. Τα οστά, υπαινίσσονται το σώμα και με την καύση τους, εξαφανίζονται. Μαζί τους εξαφανίζεται και η εικόνα του ανθρώπου.

Για την Εκκλησία, οι νεκροί είναι κεκοιμημένοι. Τοποθετούνται στον τάφο, στραμμένοι προς την ανατολή προσδοκώντας την ανάσταση. Αναμφίβολα, η ταφή

προκαλεί δύσκολη συναισθηματική κατάσταση, αλλά η καύση είναι μια διαδικασία απόλυτα απορριπτέα από την Εκκλησία. Το ανθρώπινο σώμα εφόσον είναι υγιές, είναι ιερό και απαραβίαστο[491] και για αυτό για την Εκκλησία ο ακρωτηριασμός του ζωντανού σώματος και η καύση του νεκρού σώματος, καταδικάζονται. Ακόμη και η χρήση της ιατρικής που σκοπεύει στη διόρθωση των χαρακτηριστικών του ανθρώπου, είναι κατακριτέα. Η χρήση της ιατρικής, πρέπει να σκοπεύει στην παθολογική θεραπεία των ασθενών και η κάθε παρέμβαση που γίνεται στην ανθρώπινη ζωή, πρέπει να στηρίζεται στην αγάπη για τον Θεό και τον συνάνθρωπο.

Το σώμα μας δόθηκε για να δοξάζουμε τον Θεό, για να ασκούμε με αυτό την αγάπη φτάνοντας στο σημείο να το μοιραζόμαστε και να το προσφέρουμε στους συνανθρώπους μας. Δηλαδή, το σώμα αποτελεί ένα είδος κοινωνίας με τους συνανθρώπους μας και για αυτό πρέπει να τυγχάνει σεβασμού. Ο σεβασμός επιτυγχάνεται *«με την συντήρηση και την υγιεινή διατροφή του, με την φροντίδα της υγείας του, με τον έλεγχο των παρορμητικών τάσεων επάνω του, με την κατά Θεόν άσκηση, με την νηστεία, με τον εξαγιασμό του διά της μυστηριακής ενώσεώς του με το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, με την ταφή του»*[492]. Η Ορθόδοξη θεολογία, λοιπόν, βλέποντας το σώμα, βλέπει και την ψυχή του ανθρώπου.

Στη συνέχεια, ο Μητροπολίτης Μεσογαίας στρέφεται στην σχέση του σώματος και της ψυχής στον άνθρωπο. Κάνει τρεις διακρίσεις: (α) το σώμα είναι συνδεδεμένο με την ψυχή, αλλά δεν είναι ξεχωριστό από την ψυχή, (β) το σώμα νοείται πάντοτε μαζί με την ψυχή ως συστατικού του κατ' εικόνα Θεού πλασμένου ανθρώπου και (γ) το σώμα είναι κατώτερο από την ψυχή[493]. Επισημαίνει ότι επειδή το σώμα είναι ναός του Αγίου Πνεύματος και η ζωή το ύψιστο δώρο του Θεού προς τον άνθρωπο, πρέπει να φροντίζουμε για την υγεία του με τον τρόπο που θα φροντίζαμε ένα ναό. Αυτό είναι ένα ιερό έργο, το οποίο επιτελεί ο ιατρός ως άλλος ιερέας. Πάμπολλες είναι οι χριστιανικές αναφορές σε εγχειρίσεις, θεραπεύσεις αρρωστιών, ακόμη και θεραπεία καρκίνου και γάγγραινας στο πόδι[494]. Το πιο αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο πρώτος σύγχρονος χειρουργός που έκανε μεταμόσχευση είναι Ορθόδοξος, ο Ρώσος άγιος Λουκάς.

Η Εκκλησία σέβεται την ιατρική, αλλά δέχεται τον πόνο, την ασθένεια και την αναπηρία στο πλαίσιο της πτώσης του ανθρώπου. Θεωρεί την προσφυγή στους ιατρούς ταπείνωση και πιστεύει ότι ο κάθε άνθρωπος πρέπει να καταφεύγει στην προσευχή και να στρέφεται προς τον Θεό. Εξάλλου, μέσα στην Εκκλησία *«όλα αντιμετωπίζονται με υπομονή, ταπείνωση, πίστη και προσευχή»*[495]. Οι ασθενείς που δοκιμάζονται, αποκτούν ευκαιρία για σωτηρία και εξαγιασμό.

[488] Στο ίδιο, σ. 76

[490] Στο ίδιο, σ. 77

[490] Νικόλαος Χατζηνικολάου, *Ελεύθεροι από το γονιδίωμα, Προσεγγίσεις Ορθόδοξης Βιοηθικής*, ό.π., σ. 365

[491] Νικόλαος Χατζηνικολάου, *Αλλήλων Μέλη οι μεταμοσχεύσεις στο φως της Ορθόδοξης θεολογίας και ζωής*, ό.π., σ. 131

[492] Στο ίδιο, σ. 138

[493] Στο ίδιο, σ. 136

[494] Στο ίδιο, σ. 122

[495] Στο ίδιο, σ. 125